

Sygn. akt III AUa 78/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 czerwca 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Barbara Białecka (spr.)
Sędziowie:	SSA Jolanta Hawryszko SSO del. Beata Górską
Protokolant:	St. sekr. sąd. Edyta Rakowska

po rozpoznaniu w dniu 13 czerwca 2013 r. w Szczecinie

sprawy L. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. W..

o przywrócenie renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp. VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 13 grudnia 2012 r. sygn. akt VI U 897/11

oddala apelację.

SSO del. Beata Górską SSA Barbara Białecka SSA Jolanta Hawryszko

Sygn. akt III AUa 78/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 26 maja 2012 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. przyznał L. M. prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy na okres od 1 lutego 2011 r. do 31 marca 2013 r.

Ubezpieczony - L. M. odwołał się od tej decyzji. Podniósł, że od wielu lat jest osobą całkowicie niezdolną do pracy, a stan jego zdrowia pogarsza się wraz z wiekiem. Lekarze orzecznicy ZUS wydający orzeczenie oparli się jedynie na kartach leczenia szpitalnego z lat 2009-2010 pomijając poprzednie lata i występujące u niego choroby.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania.

Wyrokiem z dnia 13 grudnia 2012 r. Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał ubezpieczonemu prawo do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy na okres dwóch lat, poczynając od dnia 1 lutego 2011 r.

Sąd Okręgowy ustalił, że ubezpieczony L. M. urodził się (...).

Z wykształcenia jest technikiem - rolnikiem i mechanikiem maszyn i urządzeń górniczych podziemnych. Pracował jako ślusarz, robotnik magazynowy - ładowacz, młynarz, robotnik niewykwalifikowany pod ziemią, palacz piecowy, kierowca, stróż nocny. Na podstawie decyzji z dnia 11 czerwca 2001 r. ubezpieczony pobierał rentę z tytułu całkowitej niezdolności do pracy, przedłużoną ostatnio decyzją z dnia 8 czerwca 2010 r. do 31 stycznia 2011 r. W dniu 4 stycznia 2011 r. ubezpieczony złożył wniosek o ponowne ustalenie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. Komisja Lekarska Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. orzeczeniem z dnia 27 kwietnia 2012 r. ustaliła, że ubezpieczony nie jest całkowicie niezdolny do pracy, a jest częściowo niezdolny do pracy okresowo od 1 lutego 2011 r. do 31 marca 2013 r. Decyzją z dnia 26 maja 2012 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. ustalił L. M. prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy na okres od 1 lutego 2011 r. do 31 marca 2013 r.

Następnie z ustaleń Sądu I instancji wynika, że u ubezpieczonego rozpoznano niezbyt oskrzeli, miernego stopnia zaburzenia nerwicowe z elementami lękowymi u osoby z nieprawidłową osobowością nadużywanie alkoholu, zmiany zwyrodnieniowe stawu biodrowego prawego z ograniczeniem ruchomości stawu, zespół bólowy szyjny i lędźwiowy spowodowany zmianami zwyrodnieniowo-dyskopatycznymi z ograniczeniem ruchomości, stan po operacyjnym leczeniu zmian dyskopatycznych C5/C6 i L5/S1, objawową rwę barkową prawostronną w wywiadzie. W konkluzji Sąd Okręgowy uznał, że schorzenia ortopedyczne czynią ubezpieczonego całkowicie niezdolnym do pracy od 1 lutego 2011 r. na okres dwóch lat.

Kierując się treścią przepisów z art. 102, art. 107 oraz art. 12 i 13 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz.U. z 2009 r. nr 153 poz. 1227; nazywanej dalej jako ustawa), Sąd Okręgowy zważył, że w sprawie istotnym było ustalenie, czy L. M. po 31 stycznia 2011 r. jest nadal całkowicie niezdolny do pracy. Na tę okoliczność Sąd I instancji dopuścił dowód z opinii biegłych neurologa, ortopedy, pulmonologa i psychiatry, którzy zgodnie uznali, że ubezpieczony jest całkowicie niezdolny do pracy po 31 stycznia 2011 r. na okres dwóch lat. Z opinii biegłych w sposób jednoznaczny wynikało, iż o niezdolności ubezpieczonego do pracy decydują schorzenia ortopedyczne, tj. zaawansowane zmiany zwyrodnieniowe stawu biodrowego prawego z ograniczeniem ruchomości stawu oraz zmiany zwyrodnieniowo - dyskopatyczne odcinka szyjnego i lędźwiowego kręgosłupa ze stanem po leczeniu operacyjnym dyskopatii C5/C6 i L5/S1. Biegły ortopeda nie stwierdził poprawy w stanie zdrowia ubezpieczonego, a zobowiązany przez sąd do ustosunkowania się do zastrzeżeń organu rentowego, podtrzymał złożoną opinię, wskazując że znaczne zmiany zwyrodnieniowe stawu biodrowego prawego powodują niezdolność do wykonywania pracy fizycznej, dlatego ubezpieczony jest całkowicie niezdolny do pracy. Odnośnie zmian zwyrodnieniowo - dyskopatycznych C5/C6 i L5/S1 po przeprowadzonym leczeniu operacyjnym wskazał, iż powinny one zostać poddane ocenie biegłego neurologa. Taka ocena, zgodnie z sugestią biegłego ortopedy, została podjęta w opinii biegłego neurologa, który stwierdził, że stan po leczeniu operacyjnym rwy barkowej oraz brak uchwytnych objawów zespołu bólowego kręgosłupa wskazuje na poprawę, a to daje podstawy do uznania ubezpieczonego za częściowo niezdolnego do pracy do 31 marca 2013 r. Biegły ortopeda ustosunkowując się do opinii neurologa podtrzymał wydaną przez siebie opinię i zaznaczył, iż zmiany w stawie biodrowym prawym ubezpieczonego ograniczają jego ruchomość i są przyczyną dolegliwości bólowych, co powoduje istotną dysfunkcję kończyny. Ponadto wskazał, iż ubezpieczony jest zakwalifikowany do protezoplastyki stawu biodrowego i oczekuje na zabieg. Podzielił przy tym opinię biegłego neurologa, jednakże podniósł, że biorąc pod uwagę całościowo stan zdrowia ubezpieczonego stwierdzone zmiany neurologiczne dodatkowo obciążają wydolność jego ustroju. Biegły neurolog stwierdził ostatecznie, iż chorobą zasadniczą, która aktualnie powoduje dysfunkcję w obrębie narządów ruchu są wskazywane przez biegłego ortopeda zmiany zwyrodnieniowe w obrębie prawego stawu biodrowego i które to leżą w gestii orzecznictwa ortopedycznego. W związku z powyższym podzielił opinię tego biegłego. W tym stanie sprawy Sąd I instancji uznał opinie obu biegłych za wystarczające i wiarygodne, dlatego też nie uwzględnił wniosku organu rentowego. Sąd Okręgowy zważył, że ubezpieczony przez całe swoje dotychczasowe życie zawodowe wykonywał

prace fizyczne o charakterze średnio ciężkim (kierowcy ciągnika, ładowacza - praca w lesie), pomimo posiadanego wykształcenia średniego technicznego. Charakter występującego u niego schorzenia niewątpliwie uniemożliwia mu wykonywanie takich prac, na co wskazywali w swoich opiniach biegli, a do pracy umysłowej ubezpieczony nie kwalifikuje się z uwagi na brak wykształcenia i niecelowość przekwalifikowania zawodowego. Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób że, przyznał ubezpieczonemu prawo do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy poczynając od 1 lutego 2011 r. na okres dwóch lat.

Z wyrokiem Sądu Okręgowego nie zgodził się organ rentowy, który w złożonej apelacji zarzucił rozstrzygnięciu sprzeczność ustaleń Sądu z zebrany w sprawie materiałem dowodowym przez przyjęcie, że ubezpieczony jest osobą całkowicie niezdolną do pracy oraz naruszenie przepisów prawa materialnego art.12 ust. 1 i ust.2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS przez przyjęcie że ubezpieczony jest osobą całkowicie niezdolną do pracy. W ocenie organu rentowego powołani w sprawie biegli nie stwierdzili, że ubezpieczony jest osobą niezdolną do jakiegokolwiek pracy, ale że jest osobą niezdolną do pracy fizycznej. W konsekwencji nie można stwierdzić, jak uczynił to Sąd I instancji, że ubezpieczony jest osobą całkowicie niezdolną do pracy, tym bardziej, że ubezpieczony ma wykształcenie średnie techniczne, tak więc nie jest wykluczone jego zatrudnienie na innym stanowisku niż przy pracy fizycznej. Wskazując na powyższe zarzuty organ rentowy wniósł o zmianę wyroku w zaskarżonej części i oddalenie odwołania w tym zakresie, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpatrzenia.

Ubezpieczony domagał się oddalenia apelacji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie. Zarzuty skierowane przeciwko ustaleniu stopnia niezdolności do pracy ubezpieczonego L. M. po dniu 31 stycznia 2011 r., które oparte zostało na wnioskach wydanych w postępowaniu pierwszoinstancyjnym opinii biegłych sądowych, w ocenie Sądu Odwoławczego pozbawione są merytorycznego uzasadnienia i stanowią jedynie polemikę z prawidłową oceną zgromadzonego materiału dowodowego, abstrahując od obowiązujących w tej mierze regulacji prawnych. Nie może zaś stanowić uzasadnionej podstawy apelacyjnej polemiki z wynikiem postępowania dowodowego i oceną dokonaną w granicach swobodnej oceny dowodów przez Sąd orzekający. Ocena ta może być swobodna, ale nie dowolna, aby nie naruszać granic zakreślonych treścią przepisu art. 233 § 1 k.p.c.

Renta z tytułu niezdolności do pracy jest świadczeniem z ubezpieczenia społecznego związanym z istnieniem w organizmie osoby ubezpieczonej stanu chorobowego czyniącego badanego obiektywnie niezdolnym do pracy. Dokonując analizy pojęcia całkowitej niezdolności do pracy należy brać pod uwagę zarówno kryterium biologiczne (stan organizmu dotkniętego schorzeniami naruszającymi jego sprawność w stopniu powodującym całkowitą niezdolność do jakiegokolwiek pracy), jak i ekonomiczne (całkowita utrata zdolności do zarobkowania wykonywaniem jakiegokolwiek pracy). Osobą całkowicie niezdolną do pracy w rozumieniu art. 12 ust. 2 ustawy jest więc osoba, która spełniła obydwa te kryteria, a więc jest dotknięta upośledzeniem zarówno biologicznym jak i ekonomicznym (por. niepublikowany wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 grudnia 2004 r., I UK 28/04). W orzecznictwie przyjmuje się również (por. wyroki z dnia 20 sierpnia 2003 r., II UK 11/03, z dnia 5 lipca 2005 r., I UK 222/04, oraz z dnia 18 maja 2006 r., II UK 156/05, niepublikowane), że decydującą dla stwierdzenia niezdolności do pracy jest utrata możliwości wykonywania pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu przy braku rokowania odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu. Gdy więc biologiczny stan kalectwa lub choroba, nie powodują naruszenia sprawności organizmu w stopniu mającym wpływ na zdolność do pracy dotychczas wykonywanej lub innej mieszczącej się w ramach posiadanych lub możliwych do uzyskania kwalifikacji, to brak prawa do tego świadczenia.

Treść orzeczenia lekarza orzecznika ZUS w przedmiocie braku tej niezdolności, wydanego po przeprowadzeniu badania lekarskiego, powinna więc w równym stopniu wynikać z profesjonalnej (tj. uwzględniającej aktualny stan wiedzy medycznej) oceny stanu zdrowia badanego (wyrok Sądu Najwyższego z 12 stycznia 2001 r., II UKN

181/00, OSNAPiUS 2002, nr 17, poz. 418), jak i odpowiedniego uwzględnienia (powiązania) biologicznego aspektu niezdolności do pracy z elementami ekonomicznymi, np. posiadanymi kwalifikacjami, możliwością przywrócenia niezbędnej sprawności w drodze leczenia i rehabilitacji, możliwością wykonywania dotychczasowej pracy lub podjęcia innej pracy, celowością przekwalifikowania (art. 13 ust. 1 ustawy rentowej). W postępowaniu sądowym ocena całkowitej bądź częściowej niezdolności do pracy z zasady wymaga zatem wiadomości specjalnych. W takiej sytuacji, sąd nie może orzekać wbrew opinii biegłych sądowych, choć ostatecznie zawsze decyduje sąd, gdyż niezdolność do pracy jako przesłanka renty ma tu znaczenie prawne (art. 12 i 13 ustawy o emeryturach i rentach), tak Sąd Najwyższy w wyroku z 3 września 2009 r. (III UK 30/09, LEX nr 537018).

W okolicznościach tej sprawy sporna ocena przesłanki niezdolności do pracy ostatecznie dokonana została w oparciu o opinię biegłych sądowych ortopedy i neurologa. Wnioski opiniujących wskazanych specjalności nie są wzajemnie sprzeczne, a przeciwnie zająbiają się. Biegły ortopeda konsekwentnie w opinii głównej, jak i w opiniach uzupełniających stwierdzał, że ze względu na rozpoznane zaawansowane zmiany zwyrodnieniowe stawów biodrowych z ograniczeniem ruchomości stawu, w szczególności stawu biodrowego prawego, ubezpieczony jest osobą całkowicie niezdolną do pracy. Natomiast biegły neurolog, nie kwestionując powyższej tezy stwierdził u badanego stan po operacyjnym usunięciu dysku C5/C6 ze stabilizacją międzyztrzonową, objawową rwę barkową prawostronną w wywiadzie i chorobę zwyrodnieniową stawu biodrowego. W opinii neurologa, obecnie nastąpiła poprawa stanu zdrowia ubezpieczonego w zakresie rwy kulszowej oraz objawów zespołu bólowego kręgosłupa, które dają podstawę do orzeczenia częściowej niezdolności do pracy na okres od lutego 2011 r. do marca 2013 r. Ustosunkowując się do opinii neurologicznej, biegły ortopeda podtrzymał wnioski opinii głównej, wskazując że stwierdzone zmiany neurologiczne kwalifikujące do częściowej niezdolności do pracy dodatkowo obciążają wydolność ustroju badanego. Zmiany te towarzysząc zaawansowanym zmianom zwyrodnieniowym stawu biodrowego dodatkowo wpływają niekorzystnie na wydolność fizyczną badanego, co umacnia jedynie wniosek o jego całkowitej, okresowej niezdolności do pracy. Zmiany w stawie biodrowym prawym ubezpieczonego ograniczają jego ruchomość i są przyczyną dolegliwości bólowych, co powoduje istotną dysfunkcję kończyny. Ponadto biegły wskazał, że ubezpieczony jest zakwalifikowany do protezoplastyki stawu biodrowego i oczekuje na zabieg. Wobec wskazanych konkluzji, Sąd Apelacyjny uznał, że opinie sporządzone przez biegłych są logiczne, dokładne i spójne, a wnioski w nich zawarte prawidłowo uzasadnione oraz poparte wiedzą specjalistyczną, którą nie dysponuje sąd. Tutejszy sąd podziela pogląd, że specyfika oceny dowodu z opinii biegłego wyraża się w tym, że sfera merytoryczna opinii kontrolowana jest przez sąd – który nie posiada wiadomości specjalnych – w istocie tylko w zakresie zgodności z zasadami logicznego myślenia, doświadczenia życiowego i wiedzy powszechnej. Odwołanie się do tych kryteriów oceny przez Sąd Okręgowy stanowiło więc wystarczające i należyte uzasadnienie przyczyn uznania opinii biegłych za przekonujące. Organ rentowy nie zdołał podważyć opinii biegłych sądowych oraz nie przedstawiał żadnych merytorycznych argumentów na poparcie swoich twierdzeń, w tym nie podważył dokonanego rozpoznania schorzeń.

Co istotne, zarówno opiniujący w sprawie biegli, a przede wszystkim Sąd Okręgowy mieli na względzie, że ubezpieczony ma 59 lat, dotychczas pracował jako ślusarz, młynarz, palacz, ładowacz, pomocnik kierowcy, kierowca, stróż, a ostatnio prowadził prywatny handel objezdny, jak i to, że posiada wykształcenie średnie techniczne – technik rolnik. Zdaniem Sądu odwoławczego słuszny pogląd, że przy ocenie zdolności do pracy dla potrzeb rentowych chodzi przede wszystkim o kwalifikacje rzeczywiste ubezpieczonego, w tym uwzględnić należy zarówno kwalifikacje wyuczone, ale również nabyte wskutek doświadczenia zawodowego, w stanie faktycznym tej sprawy nie daje podstaw do sformułowania tezy, że ubezpieczony może wykonywać inne prace, aniżeli prace fizyczne, a przez to jest osobą co najwyżej częściowo niezdolną do pracy. Z uwagi na postawione przez biegłych i niepodważone rozpoznanie medyczne, wskazujące na istotne dysfunkcje w obrębie narządów ruchu w stawie biodrowym (powodujące całkowitą niezdolność do wykonywania pracy) oraz kręgosłupa szyjnego (istotnie ograniczające zdolność do pracy zgodnej z kwalifikacjami) nie sposób wskazać, jakie prace ubezpieczony mógłby wykonywać. W szczególności jednak sam organ rentowy choćby przykładowo nie wymienił, jakie inne prace (poza pracami fizycznymi) miał na myśli formułując twierdzenia apelacji. Twierdzenia apelującego, są chybione tym bardziej, gdy uwzględni się fakt, że dotychczas (tj. przed 31 stycznia 2011 r.) organ rentowy, przy uwzględnieniu tożsamyh kwalifikacji ubezpieczonego uznawał go za osobą całkowicie niezdolną do pracy również ze względu na choroby narządu ruchu.

Dla porządku Sąd Apelacyjny zaznacza, że bez znaczenia dla trafności wniosku podjętego przez Sąd Okręgowy jest również to, że obecnie podstawowym schorzeniem powodującym całkowitą niezdolność do pracy jest choroba stawów biodrowych, podczas gdy poprzednio podstawą przyznania renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy do dnia 31 stycznia 2011 r. były schorzenia kręgosłupa. Przesłanką warunkującą prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy nie jest bowiem wykazanie ciągłości i tożsamości schorzeń. Specyfika ryzyka niezdolności do pracy przejawia się w niestałości tego stanu faktycznego i prawnego. Skierowanie na badanie lekarskie służy ustaleniu niezdolności do pracy jako przesłanki warunkującej prawo do renty. W razie ustalenia w tym trybie istnienia tej niezdolności, z jakiegokolwiek przyczyny zdrowotnej z ogólnego stanu zdrowia, przy założeniu, że spełnione zostały pozostałe przesłanki z art. 57 ustawy, prawo do świadczenia powstaje lub trwa nadal.

Mając powyższe na względzie, Sąd odwoławczy podzielił rozważania Sądu I instancji, że ubezpieczony jest nadal po 31 stycznia 2011 r. okresowo osobą całkowicie niezdolną do pracy. Ponowna analiza zgromadzonego materiału dowodowego, a także zarzutów podniesionych w apelacji prowadzi zatem do wniosku, że zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego jest prawidłowy i na tej podstawie, Sąd Apelacyjny zgodnie z art. 385 k.p.c. apelację oddalił.

SSO del. Beata Górską SSA Barbara Białecką SSA Jolanta Hawryszko